

PM 2018: RI (Dnr 183-1786/2017)

Granskning av delårsrapport 2017-08-31

Begäran om yttrande från stadsrevisionen, revisorsgrupp 1

Svarstid den 16 februari 2018

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Som yttrande över stadsrevisionens rapport hänvisas till vad som sägs i promemorian.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård anför följande.

Ärendet

Revisorerna har till kommunstyrelsen överlämnat granskning av delårsrapport 2017-08-31 för yttrande. I rapporten redovisas den granskning som utförts.

De förtroendevalda revisorerna samt lekmannarevisorerna för bolagen granskar årligen, i den omfattning som följer av god redovisningssed, den kommunala verksamheten inklusive bolag och stiftelser. Granskningen sker i enlighet med kommunallagen och andra tillämpliga lagar samt i enlighet med reglementet för stadsrevisionen och god redovisningssed i kommunal verksamhet.

Stadsledningskontoret har fått tillfälle att faktagranska revisionsrapporten.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret delar synpunkten att stadens redovisning av investeringsverksamheten kan utvecklas och har för avsikt att förändra rapporteringen. Vidare instämmer stadsledningskontoret att det avseende osäkerhet gällande prognosen för överförmyndarnämnden är olyckligt om det skapar otydlighet i kommunikationen med nämnden och har därför för avsikt att i framtida ärenden göra detta tydligare. Revisorerna framhåller också att det för flera indikatorer i rapporten saknas redovisning av utfall och värden och stadsledningskontoret kommer att till kommande rapporter överväga om vissa indikatorer kan kompletteras med prognostiserade värden.

Mina synpunkter

I tider av falska nyheter, alternativa fakta och regelrätta hot mot demokratin är det viktigt att värna de grundläggande institutioner som upprätthåller vårt demokratiska samhälle. En sådan funktion innehas av de av fullmäktige utsedda revisorerna.

Genom att granska de folkvaldas arbete bidrar de till att skapa tilltro till vårt demokratiska system.

Det föreliggande ärendet är en granskning av delårsrapport 2017-08-31. Det som bedöms är om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de av fullmäktige uppsatta målen. Det handlar om mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning, såväl finansiella mål som verksamhetsmål.

Revisorernas bedömning är att delårsrapporten i allt väsentligt är upprättad enligt god redovisningssed och att rapporten ger en rättvisande bild av det ekonomiska resultatet per den 31 augusti 2017. Av 26 verksamhetsmål bedömer revisorerna att 18 kommer att uppfyllas helt medan fem uppfylls delvis. Revisorerna menar att för tre verksamhetsmål kan en bedömning inte lämnas. Liksom stadsledningskontoret noterar jag att revisorerna valt att avstå från att lämna en bedömning i de fall där utfall saknas i samband med tertiär rapport två, på grund av att redovisningarna bara sker på årsbasis. Det är värt att påpeka att stadsledningskontoret hanterar detta genom att göra prognoser och förhandsanalyser i enlighet med stadens styrsystem.

I stadsledningskontorets tjänsteutlåtande kommenteras ett antal av de rekommendationer som revisorerna bidrar med, jag har inget att erinra mot varken synpunkterna eller den föreslagna hanteringen av desamma.

Slutligen är det särskilt glädjande att se att stadens ekonomi är fortsatt stark. Bedömningen är att samtliga finansiella mål kommer att uppfyllas helt.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som yttrande över stadsrevisionens rapport hänvisas till vad som sägs i promemorian.

Stockholm den 24 januari 2018

KARIN WANNGÅRD

Bilaga

Revisorernas Granskning av delårsrapport 2017-08-31

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden Anna König Jerlmyr och Cecilia Brinck (båda M) och borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Stadsrevisionen konstaterar att det i delårsrapporten redovisas ett antal aktiviteter som genomförts och planerats utan att en analys av hur dessa aktiviteter bidrar till måluppfyllelsen. Att fokus i delårsrapporten mer ligger på att beskriva genomförda och planerade aktiviteter än på uppföljning och analys ser vi som ett uttryck för majoritetens rödgrönrosa ideologi.

Vidare konstaterar vi att den socialdemokratiskt ledda majoriteten bedriver en kortsiktig ekonomisk politik som urholkar Stockholms soliditet och försvagar stadens finansiella ställning. Det är ett ofrånkomligt resultat av Socialdemokraternas medvetna politik att kraftigt höja investeringstakten och samtidigt minska intäkterna från realisationsvinster och beståndsförsäljningar. Sedan 2012 har kommunkoncernens upplåning fördubblats.

Prognosen för kommunkoncernens externa upplåning är mot den bakgrunden oroväckande. Den externa upplåningen bedöms mer än fördubblas från 23 miljarder kronor i september 2014 till omkring 50 miljarder kronor vid innevarande mandatperiods slut. En

sådan ökningstakt på kommunkoncernens låneskuld inte är långsiktigt hållbar. Den ökade skuldtutvecklingen kan komma att medföra en försämrad kreditvärdighet vilket, tillsammans med en normalisering av ränteläget, riskerar att öka kapitalkostnaderna på ett sätt som på sikt kommer att tränga undan driftmedel.

Socialdemokraterna för av ideologiska skäl en politik som skadar kommunkoncernens långsiktiga finansiella ställning och som kommer att få allvarliga följder även för driftbudgeten på längre sikt.

Vi noterar att kommunstyrelsen bedömer att verksamhetsmålet *Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar* endast delvis uppnås. Det är en underdrift. Stadens trygghetsmätning för 2017 som visar att otryggheten ökar i Stockholm. 12 av 14 stadsdelsområden misslyckades med att nå sina egna trygghetsmål under 2017. Drygt var femte invånare är orolig för att utsättas för brott, en ökning från 16 till 21 procent jämfört med Stockholms stads senaste trygghetsundersökning.

Var tionde invånare känner sig mycket otrygg eller avstår från att gå ut sena kvällar i sitt bostadsområde. På Järvafältet gäller det var fjärde och i Skärholmen var femte person. Oro för att råka ut för våld eller överfall i den offentliga miljön har ökat från 12 till 17 procent. På Järvafältet gäller det var tredje. Oro för rån har ökat från 15 till 20 procent. I Rinkeby-Kista är 39 procent rädda för att bli rånade, i Spånga-Tensta 36 procent.

Stadsrevisionens granskning visar att andelen stockholmare som upplever otrygghet i bostadsområdet har ökat de senaste åren trots de insatser och aktiviteter för trygghetskapande åtgärder som genomförs. Men andra ord har den socialdemokratiskt ledda majoriteten inte klarat åtagandet med att säkerställa stockholmarnas säkerhet och trygghet under mandatperioden 2014-2018.

Stadsrevisionens granskning utvärderar om förhandsbedömningar, avseende barn och unga genomförs, har genomförts inom lagstadgad tid. Det är under all kritik att tidsgränserna har överskridits under flera år, som utvärderingen visar, trots att detta har varit välkänt har inga åtgärder vidtagits. Det är viktigt att det sker en rättssäker handläggning av ärenden. Inte minst handlar det om att skydda barnet och kunna erbjuda behandlingsinsatser så fort som möjligt.

Det framkommer även att de flesta barn i Stockholm har det bra men att det finns barn som riskerar att inte få sina rättigheter tillgodosedda, exempelvis barn med funktionsnedsättning och barn som lever under osäkra boendeförhållanden. Barnperspektivet måste alltid tas i beaktande, trots att majoriteten har haft en nollvision för barn i osäkra boendeförhållanden och att oppositionen har markerat vid ett flertal tillfällen att det måste till förändring, har inget hänt. Den senaste kartläggning visar istället att antalet barnfamiljer som lever under osäkra boendeförhållanden ökar.

Målen om jämlikhet mellan Stockholms barn och elever uppnås inte heller helt och tryggheten i skolan ökar inte som den borde när var femte flicka fortfarande känner sig otrygg i skolan. Andelen elever som uppnår målen i alla ämnen uppfylls inte och vid en närmare granskning har vi tidigare konstaterat att skillnaden är stor mellan stadsdelar, skolor och elever. Att andelen elever som uppnår målen i alla ämnen i årskurs 9 är den högsta på flera år är givetvis glädjande, men fortfarande är det stora skillnader i behörighet till gymnasiet beroende på varifrån du kommer.

Vid revisionens granskning av bostadsbyggandet framträder flertalet oroväckande signaler, varav åtminstone tre stycken förtjänar särskild uppmärksamhet. När det handlar om indikatorerna för *Antal påbörjade hyresrätter* så har målet bara uppnåtts delvis, och när det gäller *Antal färdigställda studentbostäder* så har målet inte uppnåtts alls. Revisionen formulerar sig förvisso utifrån ett prognosticerat scenario, men att utfallet blev just så kan vi konstatera genom att läsa exploateringsnämndens och stadsbyggnadsnämndens verksamhetsrapporter för helåret 2017. Dessa visar svart på vitt att målet för påbörjade studentbostäder inte uppfylldes då endast 1 003 av 1 500 påbörjades. Målet för påbörjade hyresrätter nåddes inte heller, då enbart 2 903 av 3 500 påbörjades. För det sistnämnda målet bör det höjas en varningens finger för den socialdemokratiskt ledda majoritetens idoga försök

att ge allmännyttan en gräddfil på bostadsmarknaden. Vi har sett en tydlig vilja till detta under hela mandatperioden, något som ytterligare bekräftas av att 51,2 procent av samtliga markanvisade hyresrätter under 2017 gick till stadens egna bostadsbolag. Det är olyckligt av flera skäl, inte minst med hänvisning till det faktum att privata hyresrättsbyggare allt som oftast kan bygga både snabbare och billigare än vad stadens bolag kan, något som i slutändan möjliggör för lägre hyresnivåer.

Något som ytterligare oroar är att indikatorer under inriktningsmålet *Ett klimatsmart Stockholm* inte uppfylls. Detta gäller primärt hållbar energianvändning, där varken indikatorerna *Energianvändningen är hållbar*, *Köpt energi* eller *Årlig produktion baserat på solenergi* bedöms uppnås för året.

Det är anmärkningsvärt att verksamhetsmålet för Stockholm som en företagsvänlig stad bedöms uppnås. Svenskt näringslivs ranking av företagsklimatet visar att det i Stockholm aldrig har varit sämre. År 2014 låg Stockholm på plats 22 och nu har staden rasat med över 100 placeringar till plats 123. Några av de avgörande faktorerna för detta är stadens bemötande eller kontakt med näringslivet, men i rankingen ser vi även att politikernas attityder till företagande, service till företag, skatter och otrygghet är faktorer som drar ner Stockholms ranking. Detta är saker som borde vara enkla att förändra om staden har politiker som förstår företagets värde och arbetar för att möjliggöra bästa möjliga utveckling för våra företag. Stockholm har exceptionellt goda förutsättningar för att toppa listan över tillväxtvänliga städer. För att det ska bli realiserat krävs dock en politik som sätter företagandet främst.

I Stadsrevisionens granskning framkommer det vidare att sjukfrånvaro för hela staden 2016 uppgick till närmare 7 procent, vilket är på samma nivå som 2015. Det är tydligt att den majoritet saknar handlingskraft här som på andra områden. Hög sjukfrånvaro innebär många utmaningar. För den enskilde som drabbas kan lång eller upprepad sjukskrivning innebära en känsla av utanförskap och i förlängningen även en risk för utslagning på arbetsmarknaden. Hög sjukfrånvaro i stadens verksamheter innebär också en bristande kontinuitet för dem som verksamheten finns till för. Att sjukfrånvaron är hög och stiger är därför allvarligt och kan riskera att påverka effektivitet och service i verksamheterna negativt.

Vi kan sammanfattningsvis konstatera att delårsrapporten och granskningen av densamma visar att den socialdemokratiskt ledda majoritetens politik inte levererar måluppfyllelse på för stockholmarna avgörande områden.

Remissammanställning

Ärendet

Revisorerna har till kommunstyrelsen överlämnat granskning av delårsrapport 2017-08-31 för yttrande. I rapporten redovisas den granskning som utförts.

Stadsledningskontoret har fått tillfälle att faktagranska revisionsrapporten.

Revisorernas samlade bedömning för staden totalt och för kommunkoncernen

Kommunfullmäktige har fastställt fyra inriktningsmål kopplade till 26 verksamhetsmål, som konkretiserar inriktningsmålen. Revisorerna bedömer, utifrån avrapporteringen i delårsrapporten, att det inte framkommit några omständigheter, som ger anledning att göra bedömningen att resultatet för verksamhetsmålen inte är förenligt med fullmäktiges mål utom avseende åtta verksamhetsmål. Revisorerna bedömer att fem av dessa verksamhetsmål uppnås delvis och att för tre av målen kan ingen bedömning lämnas.

Revisorernas samlade bedömning är att från en ekonomisk synpunkt har verksamheten bedrivits på ett tillfredställande sätt. Den interna kontrollen bedöms ha varit tillräcklig. Resultatet för staden och den sammanställda redovisningen bedöms i allt väsentligt vara rättvisande.

Revisorernas bedömning av finansiella mål

Revisorerna bedömer att förutsättningarna är goda för att de finansiella målen i allt väsentligt kommer att uppnås under verksamhetsåret 2017. Målet om prognossäkerhet går inte att bedöma vid tertialrapportstillfället.

Revisorernas bedömning av god ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv

Kommunfullmäktige har fastställt fyra inriktningsmål. Dessa är verksamhetsövergripande och gäller för samtliga nämnder och bolag. Till inriktningsmålen är 26 verksamhetsmål knutna, vilka ska konkretisera inriktningsmålen. Indikatorer knutna till verksamhetsmålen ska visa om verksamhetsmålen uppfylls. Revisorerna gör bedömningen att samtliga verksamhetsmål är uppfyllda utom fem, som är delvis uppfyllda och tre av målen, där revisorerna avstår från att lämna en bedömning.

Med anledning av att kommunfullmäktige i tertialrapport två beslutat om förändringar av definitioner och årsmål avseende indikatorer, lämnar revisorerna en rekommendation. Revisorerna menar att det måste tydliggöras hur förändringar ska hanteras under året så att de överensstämmer med kommunfullmäktiges principer för styrning och ledning.

Revisorerna framför att det i delårsrapporten saknas redovisning för övervägande delen av kommunfullmäktiges indikatorer.

Revisorerna anser att analys och utvärdering av verksamheternas resultat och måluppfyllelse kan utvecklas ytterligare genom att använda framtagna rapporter, som belyser viktiga verksamhetsmål, till exempel barnombudsmannens rapport och uppföljningen av miljöprogrammet.

Revisorerna avstår från att göra en bedömning för bland annat verksamhetsmålet, Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor. Anledningen i detta fall är att förhandsbedömningar och utredningar avseende barn och unga har pågått

längre än den lagstadgade tiden fyra månader i 43 procent av fallen i genomsnitt sedan 2011.

Revisorernas bedömning av helårsprognos

Revisorerna framför med anledning av att överförmyndarnämnden fått avslag på begärd budgetjustering, att en osäkerhet uppstår avseende prognosen för nämnden. I prognos lämnad av nämnden förutsätts tillstyrkande till den begärda budgetjusteringen medan i redovisad prognos i tertialrapport två redovisas prognosen i enlighet med avslag på budgetjusteringen.

Prognosen över utfallet borde tydligare ha visat effekten på resultatet av avsättningen, som gjorts med anledning av Sverigeförhandlingen.

Revisorernas bedömning av delårsrapport

Revisorernas bedömning är att delårsrapporten i allt väsentligt, upprättats i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed. Avsteg finns vad gäller periodiseringar men inte av den omfattningen att det påverkat bedömningen av stadens bokslut.

Revisorerna anser att stadens redovisning av investeringsverksamheten bör utvecklas för att skapa ett mer framåtblickande fokus.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 16 januari 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Revisorernas bedömning av vissa verksamhetsmål skiljer sig från kommunstyrelsens på grund av att utfall saknas i tertialrapport två. Här väljer kommunstyrelsen i enlighet med stadens styrmodell att göra en bedömning och analys utifrån kvantitativa mått, fördjupad uppföljning och det nämnderna inkommit med. Revisorerna avstår att lämna en bedömning.

Vad gäller synpunkter angående kommunfullmäktiges beslut om förändringar rörande indikatorer och årsmål kan sådana göras i enlighet med vad som kommunfullmäktige beslutat avseende stadens ledning och styrning i budget 2017.

Revisorerna framhåller också att det för flera indikatorer i delårsrapporten saknas redovisning av utfall och värden. Principen har hittills varit att värden bara redovisas för de indikatorer som har ett faktiskt årsutfall. Stadsledningskontoret kommer att till kommande delårsrapporter överväga om vissa indikatorer kan kompletteras med prognostiserade värden.

Revisorerna framför med anledning av att överförmyndarnämnden fått avslag på begärd budgetjustering, att en osäkerhet uppstår avseende prognosen för nämnden.

Stadsledningskontoret instämmer i att det är olyckligt om det skapar otydlighet i kommunikationen med nämnden. Stadsledningskontoret har därför för avsikt att i framtida ärenden göra detta tydligare.

Revisorerna menar också att stadens redovisning av investeringsverksamheten kan utvecklas för att skapa ett mer framåtblickande fokus. Stadsledningskontoret delar synpunkten och har för avsikt att förändra rapporteringen.